

at man, selv om man holdt paa større Husmandsbrug, dog muligvis kunde gaa med til at oprette noget mindre Husmandsbrug, dersom den Landbrugsindustri, der før var praktiseret med saa gode Resultater for de smaa Hjem, igen kunde blive etableret. Jeg vil dog advare mod at gaa til Oprettelse af Husmandsbrug under 10 Tdr. Land. Det ærede Medlem kom i sin Tale ind paa Vurderingen af Jorden ved disse Brug og var dermed inde paa Kærnepunktet i Regeringens Forslag. Jeg ser til min Beklagelse, at der indenfor Venstre er nogen Uoverensstemmelse med Hensyn til Spørgsmaalet om de periodiske Vurderinger. Partiet staar i alt Fald noget svævende paa dette Punkt. Vi er imod de periodiske Vurderinger, men vi vil søge at tilvejebringe en fuldstændig ensartet Vurdering af den Jord, der her er Tale om. Vi ønsker, at disse Brug skal oprettes som fri Ejendom.

Det vigtigste Spørgsmaal i hele denne Sag er dog Byggespørgsmaalet. Det er en Ulykke for disse smaa Brug, at Bygningerne altid repræsenterer for stor en Sum af den samlede Ejendoms Værdi. Derfor maa vi, naar vi kommer til at behandle Sagen i Udvalget, særlig have vor Opmærksomhed henvendt paa dette Punkt. Fordringerne til Bygningerne paa Landet er i den Tid, jeg har levet, steget overordentlig stærkt. I gamle Dage nøjedes man med klinede Vægge og Straatag i de smaa Huse, og alligevel vil jeg antage, at der indenfor disse klinede Vægge og under Straataget var lige saa stor, ja, maaske større menneskelig Lykke, end der nu er indenfor de murede Vægge og under Tegltaget. Det er Tidens Krav, der har ført denne Forandring med sig. Men det er en Ulykke for de smaa Brugs Oprettelse, at Byggesummen bliver alt for kolossal i Forhold til Ejendommens samlede Værdi. Vi maa derfor have vor Opmærksomhed henvendt paa, om vi kan foretage noget for at rette paa dette Forhold.

Jeg vil udtale min Glæde over Venstres Stilling overfor Ekspropriationsspørgsmaalet, hvad angaar Huse paa Landet; men samtidig maa jeg udtale min Beklagelse over den Stilling, Partiet har indtaget, naar det gælder om at ekspropriere Jord til Byggepladser i Byerne. En saadan Ekspropriation vil betyde et meget alvorligt Indgreb i Ejendomsretten, og i al Almindelighed vil det ikke være nødvendigt. De særlige Tilfælde, hvor Almenvellet kræver det, vil nok kunne ordnes.

Det ærede Medlems Udtalelser angaaende Udstykningsforeningerne kan jeg fuldt ud tiltræde.

Det ærede Medlem fra Rønne (Hauge), der var Ordfører for sit Parti, talte om Strømmen fra Landet ind til Byerne og paaviste det uheldige deri. Der har været mange Grunde medvirkende dertil, men en Hovedgrund maa vi søge i de fortvivlede Tider for Landbruget i Begyndelsen af Halvfemserne. Tiderne var da saa elendige, og Priserne paa Landbrugets Produkter gik saa langt ned, at Tusinder og atter Tusinder af Landbrugere blev ruineret. En Mængde Landmænd maatte optage meget høje Prioriteter for overhovedet at kunne blive siddende paa Ejendommene. De vanskelige Forhold medførte ogsaa, at der den Gang ikke paa Landet kunde bydes en Løn svarende til den, der blev givet i Byerne. Derfor søgte Arbejderne ind til Byerne for at opnaa større Løn. Dette bevirkede, at man paa Landet kom til at mangle Arbejdskraft, og man maatte da søge fremmed Arbejdskraft. Da samtidig Sukkerroedyrkningen kom op eller blev udvidet saa betydeligt, som den blev, gik man til Indførelse af polsk Arbejdskraft. Da der igen kom en Opgangsperiode, vil jeg indrømme, at man fra Landbrugets Side ikke fulgte hurtigt nok med i Retning af Stigning i Lønnen; men som Undskyldning herfor tjener det dog, at mange Landbrugere var kommet i en bundløs Gæld, som de skulde forrente og afdrage.

Jeg er fuldstændig enig med det ærede Medlem fra Rønne, naar han siger, at det gælder om at opretholde Respekten for Arbejdet, og jeg er ogsaa enig med ham i, at det gælder om at opretholde Respekten for det enkelte Menneskes Krav paa at komme til at leve under saadanne Vilkaar, at han ikke med Rette kan beklage sig; men det maa være under den Forudsætning, at den vedkommende selv respekterer Arbejdet og dets store Livsværdi fuldt ud.

Det ærede Medlem sagde for et Øjeblik siden, at der fra det store Landbrugs Side ikke var nogen Forstaaelse af den Sag, de foreliggende Lovforslag tilsigter en Ordning af. Jeg ved ikke, hvad der berettiger det ærede Medlem til at fremkomme med denne Paastand. I min Ordførertale forleden Dag sagde jeg udtrykkelig, at vort Parti, indenfor hvis Rammer dog fortrinsvis det store Landbrug findes, var absolut villigt til at være med til at løse dette Spørgsmaal. Hvilken Løsning der er den rette, hvilke Veje man skal gaa, det er det, vi skal forhandle om i Udvalget. Men det ærede Medlem er ikke berettiget til at sige, at der fra vor Side ikke er nogen For-